

ปัญหาการฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ กรณีเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

และขั้นตอนการฟื้นฟูกิจการ

PROBLEM OF REHABILITATION IN LARGE ENTERPRISES DUE TO GUIDELINES OF FILING

PETITIONS FOR ENTERPRISES REHABILITATION AND ITS PROCEDURES

ก้องภพ งามศิริ¹ และศิริัญญา ดุสิตนานนท์²

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาตลาดทุน การเงิน และภาษี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (Kongphob.lawoffice@gmail.com)

² อาจารย์ประจำ ภาควิชาตลาดทุน การเงิน และภาษี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (dsirinya@gmail.com)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและขั้นตอนของกระบวนการฟื้นฟูกิจการในปัจจุบัน และแนวความคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและขั้นตอนการฟื้นฟูกิจการในต่างประเทศอย่างสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายปัจจุบันของไทยในเรื่องการฟื้นฟูกิจการนั้น กำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งวางหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ โดยกำหนดไว้ในหมวด 3/1 ส่วนการฟื้นฟูกิจการขนาดกลางและย่อม หรือที่เรียกว่าการฟื้นฟูกิจการ SMEs กำหนดไว้ในหมวด 3/2 อันเป็นเรื่องใหม่ของประเทศไทยที่เพิ่งเพิ่มเติมมาในปี พ.ศ. 2559 นี้เอง ซึ่งเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูหรือเกณฑ์การรับคดีของศาลล้มละลาย นั้นในส่วนของกฎหมายฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ กำหนดหลักเกณฑ์ว่า “ลูกหนี้ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัว” ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับกับหลักการฟื้นฟูกิจการเนื่องจากถูกปิดกั้น ว่าลูกหนี้ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัวเสียก่อนจึงจะสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ อีกทั้งขั้นตอนการเลือกผู้ทำแผนและการจัดทำแผน ใช้เวลานาน จึงไม่สอดคล้องกับการฟื้นฟูกิจการที่ต้องรีบฟื้นฟูกิจการ

จากการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการขนาดกลางและย่อม พบว่ากฎหมายฟื้นฟูกิจการขนาดกลางและย่อม ได้เปิดโอกาสให้กิจการที่มีปัญหาด้านการเงินสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูได้โดยไม่ต้องรอให้กิจการมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือมีหนี้มากกว่าสินทรัพย์ของกิจการ ประกอบการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายฟื้นฟูของสหรัฐอเมริกาในเรื่องเกณฑ์การรับคดีนั้นของสหรัฐอเมริกาใช้คำว่า Insolvency ซึ่งแปลความหมายได้สองทาง คือ 1) มีหนี้มากกว่าสินทรัพย์ของบริษัท 2) อยู่ในสถานะไม่สามารถชำระหนี้ได้

ในเรื่องขั้นตอนการเลือกผู้ทำแผนและการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ เห็นได้ว่ากฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยใช้เวลากับขั้นตอนนี้มากเกินไป ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับฟื้นฟูสหรัฐอเมริกา ในส่วนการเลือกผู้ทำแผนและการจัดทำแผนนั้น สหรัฐอเมริกาได้แบ่งประเภทการฟื้นฟูกิจการเป็นบท ๆ หรือเรียกว่า Chapter ซึ่งบางเรื่องก็จะจัดทำได้รวดเร็ว อย่างเช่นลูกหนี้ที่อยู่ในกลุ่มลูกจ้างประจำ ก็จะมีแผนฟื้นฟูสำเร็จรูป ไม่ต้องเสียเวลาในเรื่องการตั้งผู้ทำแผนและจัดทำแผน ก็จะช่วยลดขั้นตอนลงได้

คำสำคัญ: หนี้สินล้นพ้นตัว, สภาวะไม่สามารถชำระหนี้ได้, แผนฟื้นฟูกิจการ

ABSTRACT

This article is intended to provide an overview of the concept of filing a rehabilitation application and the current phase of the rehabilitation process. The concept of filing a petition for business rehabilitation and overseas rehabilitation procedures like the United States.

According to the studies, it has been found that Thailand's current law on rehabilitation Defined in the Bankruptcy Act BE 2483, which sets the criteria for filing a petition for a large business rehabilitation as defined in Section 3/1 Small and Medium Enterprise Restoration. Also referred to as the rehabilitation of SMEs, defined in Section 3/2, which is a new issue in Thailand which recently been added in 2016. The criteria for filing a petition for rehabilitation or the criteria for hearing of the bankruptcy court. In the large-scale of rehabilitation law, the criteria, define of the criteria "Debtors must have insolvent debt", which makes it inconsistent with the principles of business rehabilitation since it was closed. The debtor must be insolvent before entering into the rehabilitation process. Also, the steps to choose a doer and planning selection process takes a long time. It is not in line with the enterprise rehabilitation that needs to be reorganized.

Based on the study of the law on business rehabilitation in large, medium and small enterprise rehabilitation. It found that the law of small and medium enterprises will give an opportunity for companies with has financial problems to enter the process which does not have to wait for the business to be insolvent or more debt than the assets of the business. Comparisons with United States Restoration Laws in use of Insolvency, which translated in two ways: 1) More debt than the company's assets. 2) Being unable to repay the debt.

The process of selecting the planner and the rehabilitation plan. It shows that Thailand's business rehabilitation law takes too much of this step. It does not benefit to the rehabilitation when compared to the rehabilitation in the United States in selecting the planner and making the plan. The United States has classified the rehabilitation into chapters or called "chapters". Some of them will be organized quickly such as debtors in the group of permanent employees. There will be a complete reconstruction plan which do not waste time setting up the planner and plan and can reduce the step of work.

Keywords: insolvent debt, the status of unable repay the debt, rehabilitation plan

1. บทนำ

กฎหมายฟื้นฟูกิจการนั้นถือว่ามีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่จะช่วยแก้ไขปัญหาทางการเงินหรือแม้แต่การจัดรูปองค์กรทางธุรกิจเนื่องจากเป็นกฎหมายเฉพาะที่เปิดโอกาสให้สามารถดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจต่าง ๆ ได้เพื่อให้งานนั้นสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยจะเห็นได้จากว่ากฎหมายฟื้นฟูกิจการที่มีบทบัญญัติที่เรียกว่าสภาวะการพักชำระหนี้ (Automatic Stay) อีกทั้งยังมีบทกำหนดให้หนี้ที่เกิดขึ้นระหว่างการฟื้นฟูกิจการเป็นหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ได้โดยถือเป็นหนี้ในชั้นเดียวกับค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และยังสามารถเพิ่มทุนโดยออกหุ้นให้แก่บุคคลภายนอกได้ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นเพราะโดยปกติแล้วบริษัทจำกัดไม่สามารถออกหุ้นเสนอขายให้กับบุคคลภายนอกได้ หากจะมีการเพิ่มทุนก็ทำได้แต่เพียงออกหุ้นขายแก่ผู้ถือหุ้นเดิมเท่านั้น มาตรการที่กล่าวมานี้เองเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วกฎหมายควรเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ได้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกู้ได้ง่ายขึ้นแทนที่จะปล่อยให้ลูกหนี้ล้มละลาย โดยไม่ต้องอยู่กับเรื่องเกณฑ์การรับคดีที่กำหนดแต่เพียง ต้องมีหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์ของบริษัท เพราะกิจการที่ขาดสภาพคล่องทางการเงิน หรือที่เรียกว่าไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ก็สามารถเข้าสู่กระบวนการได้แล้ว อีกทั้งยังเป็นการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่มีปัญหาทางการเงินแต่เนิ่นๆ เพราะหากปล่อยให้หนี้สินล้นพ้นตัว จะทำให้เกิดความยากลำบากในการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งปัจจุบันเกณฑ์การรับคดีเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 หมวด 3/1 กำหนดเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ยังใช้เกณฑ์คำว่า ลูกหนี้ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัวอยู่ เป็นเหตุให้มีลูกหนี้ที่มีหนี้เกินสิบล้าน ตามมาตรา 90/3 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 แต่ยังไม่มียุทธวิธีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่สามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้

ประกอบกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการในส่วนการตั้งผู้ทำแผนและระยะเวลาในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ นั้น ปัจจุบันขั้นตอนนี้ใช้เวลานานซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่ต้องให้มีความรวดเร็ว เนื่องจากกิจการทางการค้าส่วนใหญ่จะมีฐานลูกค้าเดิม หากต้องรอแผนฟื้นฟูกิจการ ลูกค้าที่เป็นคู่ค้ากับกิจการของลูกหนี้ก็คงหายไปหมด ซึ่งไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดในการฟื้นฟูกิจการเพราะ กิจการไม่สามารถทำการค้าขายได้ เพราะไม่มีคู่ค้าแล้ว

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษา หลักการและกระบวนการของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ กรณีศึกษา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 หมวด 3/1 กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2559 หมวด 3/2 กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.2 เพื่อศึกษา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ กรณีศึกษา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 หมวด 3/1 กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2559 หมวด 3/2 กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.3 เพื่อศึกษา ข้อดีข้อเสียที่ได้รับและแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฟื้นฟูกิจการให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

3. การดำเนินการวิจัย

วิจัยฉบับนี้ได้กำหนดวิธีการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากสถิติคดีปี 2551 จากสำนักฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรมประกอบกับศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ พระราชบัญญัติล้มละลาย เอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการ จากห้องสมุดและสถาบันการศึกษาต่างๆ เอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปและแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยใช้วิธีการเขียนแบบพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical Method) เหตุผลที่ใช้ข้อมูลเชิงสถิติปี พ.ศ. 2551 มาทำการวิจัยเนื่องจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในส่วนระยะเวลาในการดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการนั้น กฎหมายกำหนดให้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี อีกทั้งยังขยายได้ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ปี และยังสามารถใช้อีกตามความเหมาะสม

ขึ้นอยู่กับคุณพินิจศาล ที่เห็นว่าแผนใกล้จะสำเร็จแล้วหากให้เวลาอีก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงใช้สถิติข้อมูลปี พ.ศ. 2551 มาใช้ทำการวิจัยเพราะคดีปี พ.ศ. 2551 ได้เสร็จสิ้นทุกคดีแล้ว

4. ผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 เรื่องหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

ผู้ทำการวิจัยได้ทำการศึกษาแล้วพบว่า หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของไทยปัจจุบันมีสองหลักเกณฑ์ คือฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ และหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการขนาดกลางและย่อม โดยกฎหมายฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่กำหนดเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้ในมาตรา 90/3 โดยสรุปได้ดังนี้

- (1) ต้องมีหนี้สินส่วนตัว
- (2) มีหนี้ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคต
- (3) มีเหตุอันสมควรและช่องทางให้ฟื้นฟูกิจการ

ซึ่งลูกหนี้ที่เข้าเงื่อนไขของกฎหมายมีสิทธิได้รับการฟื้นฟูกิจการได้บัญญัติความหมายลูกหนี้ ดังนี้

- (ก) ลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด
- (ข) บริษัทมหาชนจำกัด

(ค) นิติบุคคลอื่น ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ปัจจุบันมีนิติบุคคลตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง คือ สหกรณ์เครดิตยูเนียน¹

แนวคิดทฤษฎีกฎหมายฟื้นฟูกิจการในกิจการขนาดกลางและย่อม

จากการที่ หมวด 3/1 ในเรื่องการฟื้นฟูกิจการนั้นไม่ครอบคลุมถึงลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน และห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ซึ่งเมื่อพิจารณาหน่วยทางธุรกิจในประเทศไทย แล้วพบได้ว่ากิจการของลูกหนี้เหล่านี้มีลักษณะหลากหลาย ไม่จำกัดเฉพาะบริษัทจำกัดเท่านั้น ดังเราเรียกว่าธุรกิจ SMEs ซึ่งมีเป็นจำนวนมากในระบบเศรษฐกิจของประเทศ และธุรกิจเหล่านี้เป็นตัวขับเคลื่อนประเทศ แต่เมื่อกิจการเหล่านี้มีปัญหาทางด้านการเงิน คือขาดสภาพคล่องทางการเงิน กิจการเหล่านี้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ ส่งผลให้กิจการเหล่านี้ต้องถูกฟ้องล้มละลายอย่างเดียว ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงได้กำหนด บัญญัติเป็นกฎหมายฟื้นฟู SMEs ขึ้น โดยบัญญัติอยู่ใน หมวด 3/2 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยกำหนดเกณฑ์การยื่นคำร้องไว้ในมาตรา 90/92 ดังนี้

- (1) ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้
- (2) ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา มีหนี้ไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท ลูกหนี้ที่เป็นคณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องมีจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท และลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด มีหนี้ไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 10 ล้านบาท
- (3) มีเหตุอันสมควรและช่องทางให้ฟื้นฟูกิจการ

¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/1

ประเด็นที่ 2 อุปสรรคในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

ผู้ทำการวิจัย ได้ศึกษาโดยการศึกษาจากตำรากฎหมาย และสถิติคดี ปีพ.ศ. 2551 ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้แทนจากสำนักฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม พบว่าปัจจุบันแม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลาย พ.ศ. 2483 แก้ไขปีพ.ศ. 2559 แล้วก็ตามแต่ก็เพียงเป็นการเพิ่มหลักเกณฑ์การฟื้นฟูกิจการที่มีขนาดกลางและย่อมหรือที่เรียกว่า ฟื้นฟู SMEs เท่านั้นหาได้แก้ไขหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ไม่ ซึ่งหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติอยู่สองเรื่อง

เรื่องแรก คือ หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ ยังไม่เปิดโอกาสให้กิจการที่มีหนี้เกินสิบ ล้านที่ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ได้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพราะคดีเรื่องเกณฑ์การเริ่มต้นคดีที่กำหนดว่าต้องมีหนี้มากกว่าสินทรัพย์ของกิจการ

เมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทย เห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันดังนี้

1. เรื่องเกณฑ์การนำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของไทยใช้เกณฑ์หนี้สินล้มพันตัว ซึ่งตีความว่า มีหนี้มากกว่าสินทรัพย์ของกิจการ¹ แต่ฟื้นฟูกิจการของอังกฤษเกณฑ์การนำคดีเข้าสู่กระบวนการนั้นประเทศอังกฤษใช้สองเกณฑ์ คือ

(1) เกณฑ์หนี้สินล้มพันตัว คือมีหนี้มากกว่าสินทรัพย์

(2) เกณฑ์ที่กำหนดว่ากิจการนั้นไม่สามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งหมายความว่า ในเวลาที่หนี้ถึงกำหนด

ชำระลูกหนี้ไม่สามารถชำระจากเงินสด หรือสินทรัพย์สภาพคล่องอื่นของตนที่อาจแปรเปลี่ยนเป็นเงินเพื่อนำมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ หรือลูกหนี้ไม่สามารถระดมทุนหรือกู้ยืมจากแหล่งทุนภายนอกเพื่อนำมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ การไม่สามารถชำระหนี้ได้ ไม่ได้หมายความว่า การไม่สามารถชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่ได้เท่านั้น หากแม้ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องไปเปลี่ยนเป็นเงินได้ แต่ลูกหนี้ยังมีเครดิตความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะหาเงินเชื่อมาชำระหนี้ได้ก็น่าจะถือว่าความสามารถชำระหนี้ยังคงมีอยู่ ไม่ควรถูกนำเข้าสู่กระบวนการล้มละลายแต่อย่างใด

โดยจะเห็นได้ว่ากฎหมายฟื้นฟูของประเทศไทยได้เปิดกว้างในเรื่องการนำคดีเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ โดยกำหนดให้ศาลใช้เกณฑ์การรับคดีได้ทั้งสองแบบ ซึ่งต่างจากกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยที่กำหนดเฉพาะคดีที่มีหนี้สินล้มพันตัวเท่านั้น

อย่างไรก็ดีประเด็นที่น่าคิดต่อมาคือในเรื่องเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการหากนำเกณฑ์ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะชำระหนี้ได้มาใช้ในกิจการขนาดใหญ่ จะมีปัญหาหรือไม่ เรื่องนี้ผู้ทำการวิจัยได้ศึกษาแล้ว ได้ขอสรุปดังนี้

¹ พิชัย นิลทองคำ, การฟ้องคดีล้มละลายวิธีปฏิบัติในศาลล้มละลายกลาง (กรุงเทพมหานคร:อทคชฯ มิลลิเนียม จำกัด 2544) หน้า 155

	ข้อดี	ข้อเสีย
เกณฑ์หนี้สินสิ้นพันตัว	-ช่วยสกัดกั้นลูกหนี้ที่ไม่สุจริตที่ยื่นเข้ามาเพื่อประวิงคดี เพราะจะได้รับการคุ้มครอง ตามมาตรา 90/12 ที่เรียกว่า สภาวะพักชำระหนี้	-ทำให้กิจการที่มีปัญหาทางด้านแต่ยังไม่หนี้ถึงเกณฑ์หนี้สินสิ้นพันตัว ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูได้ -ก่อให้เกิดปัญหาในการสืบพยานหลักฐาน และการต่อสู้คดีที่ไม่จำเป็น เพื่อพิสูจน์ว่าลูกหนี้มีหนี้มากกว่าสินทรัพย์ของกิจการ
สภาวะไม่สามารถชำระหนี้ได้	-ทำให้ทุกคดีที่มีปัญหาทางการเงินได้รับการดูแลแต่เริ่มแรกไม่จำเป็นต้องรอให้ลูกหนี้มีหนี้สินสิ้นพันตัว -มีเกณฑ์การพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามบทพิสูจน์ทางบัญชี (Balance sheet test) และหลักเกณฑ์ที่จะพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามบทพิสูจน์ตามกระเงินสด (Cash flow test) ซึ่งจะทำให้การต่อสู้ในประเด็นเรื่องคุณสมบัติของลูกหนี้ลดลงอันเป็นการช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีไปได้ -เป็นการรักษากิจการ โดยทำให้ลูกหนี้ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน และปัญหาเศรษฐกิจและสังคม -สะดวกและลดค่าใช้จ่ายเจ้าหน้าที่	- ทำให้คดีที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการมากขึ้น เพื่อหวังในเรื่องสภาวะการพักชำระหนี้ทำให้ลูกหนี้ที่ไม่สุจริตใช้มาตรการนี้ในการชะลอการชำระหนี้ -ปริมาณคดีมากขึ้นซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในเรื่องบุคคลากรยังไม่มีความพร้อมและเพียงพอ

ประเด็นที่ 3 ขั้นตอนในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ

จากการศึกษาพบว่า ขั้นตอนในกระบวนการฟื้นฟูกิจการที่เป็นกิจการขนาดใหญ่ตามหมวด 3/1 มีขั้นตอนที่ซับซ้อนและใช้เวลายาวนาน โดยเฉพาะขั้นตอนการตั้งผู้ทำแผน และการจัดทำแผนจนกระทั่งการยอมรับแผน ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายได้เปิดโอกาสให้ทั้งฝ่ายลูกหนี้และฝ่ายเจ้าหนี้ที่สามารถเสนอผู้ทำแผนได้ อีกทั้งยังมีบทบัญญัติในเรื่องการคัดค้านผู้ทำแผน และยังสามารถเสนอผู้ทำแผนแข่งได้ด้วย ซึ่งทำให้ขั้นตอนกว่าจะได้ดำเนินการตามแผนต้องชะลอออกไปเนื่องจากต้องรอการตั้งผู้ทำแผนและขั้นตอนการจัดทำแผน ส่วนในขั้นตอนการฟื้นฟูกิจการ SMEs นั้นมีระยะเวลาที่สั้นกระชับ เพราะลดขั้นตอนการตั้งผู้ทำแผน โดยกำหนดให้ลูกหนี้เป็นผู้เสนอผู้ทำแผน และในกระบวนการฟื้นฟู SMEs ยังมีแผนสำเร็จรูป ทำให้ลดขั้นตอนการจัดทำแผนลงไป ซึ่งทำให้กระบวนการฟื้นฟู SMEs ใช้ระยะเวลาสั้นกว่ากระบวนการฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะของกฎหมายฟื้นฟูสหรัฐอเมริกา กฎหมายฟื้นฟูสหรัฐอเมริกาจะแบ่งประเภทการฟื้นฟู เป็น Chapter ซึ่งบางประเภทกิจการก็สามารถใช้แผนฟื้นฟูสำเร็จรูปได้เลย ไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการจัดทำแผน เช่นใน Chapter 12 เป็นการจัดการหนี้สินของลูกหนี้ที่

ประกอบกิจการเกษตรกรรม และ Chapter 13 เป็นการจัดการหนี้สินของลูกหนี้ที่มีรายได้ประจำซึ่งใช้ฟอร์มการฟื้นฟูสำเร็จรูป

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการขนาดใหญ่ปัจจุบันเป็นอุปสรรคต่อกิจการที่มีสถานะขาดสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราว คืออยู่ในสถานะไม่สามารถชำระหนี้ได้ ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูได้ทำให้กิจการดังกล่าวต่อเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

ประเด็นเรื่องขั้นตอนการฟื้นฟูกิจการ เมื่อศาลรับคำร้องคดีฟื้นฟูกิจการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือขั้นตอนการเลือกผู้ทำแผน และจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ โดยปัจจุบันใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน เพราะกฎหมายปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้เจ้าหนี้เสนอผู้ทำแผนฝ่ายของตนเข้ามาได้ และนี่เองเป็นจุดที่ทำให้เกิดการคัดค้านผู้ทำแผนเกิดขึ้น เมื่อมีการคัดค้านผู้ทำแผนก็ต้องเสนอผู้ทำแผนคนใหม่ขึ้น ซึ่งใช้เวลาในขั้นตอนนี้ค่อนข้างนาน อีกทั้งเมื่อได้ตัวผู้ทำแผนแล้วยังต้องมีการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ โดยกฎหมายปัจจุบันได้ให้เวลาค่อนข้างนานเกินความจำเป็น

เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวสามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงสมควรได้มีการพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่เป็นปัญหาดังกล่าวเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการแก้ไขกฎหมายดังต่อไปนี้

(1) หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการธุรกิจขนาดใหญ่ ตามมาตรา 90/3¹ ในข้อแรก คือ ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ควรที่จะระบุเหมือนดังกฎหมายล้มละลายในปัจจุบันของหลาย ๆ ประเทศที่ว่าลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะชำระหนี้ได้ ซึ่งทำให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสได้รับการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายได้สะดวกยิ่งขึ้น ไม่ต้องรอให้ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว เพื่อลดปัญหาในทางปฏิบัติในอันที่จะทำให้การดำเนินการฟื้นฟูกิจการสามารถกระทำได้ในระยะต้น ๆ ตั้งแต่ลูกหนี้เริ่มประสบกับปัญหาทางการเงินหรือลูกหนี้ประสบภาวะทางการเงินชั่วคราว ไม่มีกระแสเงินสดที่จะมาดำเนินการได้ น่าจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการแล้วเพราะหากปล่อยหรือรอให้ลูกหนี้เข้าสู่สภาวะการที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวเสียก่อน จะทำให้เกิดความยากลำบากในการฟื้นฟูกิจการ² และต้องถูกสั่งล้มละลายซึ่งก็จะส่งผลเสียในเรื่องเศรษฐกิจของประเทศ และปัญหาสังคม ในเรื่องการว่างงานของลูกจ้าง

(2) ระยะเวลาในการดำเนินการและขั้นตอนของกระบวนการฟื้นฟูกิจการธุรกิจขนาดใหญ่ นั้น ใช้เวลานานและมีขั้นตอนหลายขั้นตอนตั้งแต่เริ่มแรกการตั้งผู้ทำแผนและการจัดทำแผนฟื้นฟูจนกระทั่งมีมติเห็นชอบตามแผน ขั้นตอนนี้ใช้เวลาร่วมสามเดือน และยังขยายเวลาได้อีกสองครั้งครึ่งละ หนึ่งเดือน รวมแล้วมีเวลา ห้าเดือนในการส่งแผนฟื้นฟูกิจการของผู้ทำแผนตามมาตรา 90/43³ และร้ายกว่านั้นหากที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่ยอมรับแผนต้องจัดทำแผนใหม่หรือมีกรณีที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติตั้งผู้ทำแผนคนใหม่ ก็ต้องเพิ่มเวลาอีก เพราะทุกครั้งที่มีการตั้งผู้ทำแผนต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาและในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ⁴ ด้วยเหตุนี้เองบางคดีใช้เวลาร่วมปี จึงเห็น

¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

² เอื้อน ขุนแก้ว, คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด พลสยามปริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง (ประเทศไทย) พิมพ์ครั้งที่ 6, 2553) หน้า 11

³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มาตรา 90/53

ควรกำหนดเวลาในการจัดทำแผนให้กระชับขึ้นเห็นควร จัดทำแผนส่งภายใน 45 วัน หากมีการแก้ไขหรือเพิ่มเติมก็ให้อยู่ในดุลพินิจศาลตามที่เห็นสมควร ซึ่งจะทำให้กระบวนการในชั้นตอนนี้เร็วขึ้น

ท้ายสุดนี้เรื่องกฎหมายฟื้นฟูกิจการยังมีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อทำการวิจัยต่อไป ในส่วนของเรื่องแผนฟื้นฟูกิจการที่กฎหมายของไทยไม่ได้แบ่งประเภทเรื่องการฟื้นฟู โดยใช้กระบวนการฟื้นฟูตามหมวด 3/1 กับทุกประเภทกิจการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าบางประเภทกิจการมีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนในเรื่องการจัดการ ด้วยเหตุนี้เห็นควรแล้วหรือที่จะใช้วิธีการฟื้นฟูตามหมวด 3/1 กับทุกประเภทกิจการ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ขอขอบคุณว่าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยคำแนะนำ คำปรึกษา จากบุคคลหลายท่าน ผู้เขียนขอขอบคุณ ดร. ศิริธัญญา คุณสินานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาใช้เวลา ให้คำแนะนำในการศึกษาครั้งนี้ขออิสระ รวมถึงการให้คำชี้แนะในการปรับปรุงแก้ไขการศึกษาครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเจ้าหน้าที่จากสำนักฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรมที่ได้กรุณาในเรื่องข้อมูลจากสถิติคดี ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

เอกสารอ้างอิง

กรมบังคับคดี. (2560). สำนักฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2560, จาก

<http://www.led.go.th/bill159.asp>

ชีพ จุลมนต์.(2558). *คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัทกรุงสยาม
พับลิชชิ่ง จำกัด.

ฐิติพงศ์ จิรัชยา.(2546). การสร้างคุณภาพของการพักบังคับการชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการ. สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร
พิชัย นิลทองคำ และกมล วีระเวชพลกุล.(2547). *การปรับโครงสร้างหนี้ด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้โดยศาลล้มละลายกลาง* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อจตยา มิเลนเนียม.

วิชา มหาคุณ. (2559). *คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.

เอื้อน ขุนแก้ว.(2553). คู่มือการศึกษากฎหมายฟื้นฟูกิจการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัทกรุงสยาม
พับลิชชิ่ง จำกัด

Well - Fixed Asset. (2560). Knowledge Of Asset. สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.mbtech.co.th/knowledge-detail.php?lang=th&type=1&idk=3#>